

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Lansarea la Academie a Ghidului practic al strategiilor raionale

Pe 4 decembrie, curent, la Academia de Administrare Publică a avut loc ședința de lansare a „**Ghidului practic de elaborare a strategiilor raionale de dezvoltare socioeconomică**”, ediție bilingvă (română și engleză), elaborat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova, în colaborare cu IDIS „Viitorul”, în cadrul proiectului „*Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova*”, implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). La eveniment au participat profesori ai Academiei, reprezentanți ai instituțiilor de învățământ superior, ai administrației publice centrale și locale, masteranzi.

Moderatorul ședinței, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a menționat, în cuvântul său de salut, colaborarea rodnică dintre Academie, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și GIZ, prin desfășurarea mai multor proiecte, a cursurilor de instruire a funcționarilor publici, a altor activități. În colaborare cu GIZ sunt organizate și vizite de lucru în teritorii, audienții având, astfel, posibilitatea de a se familiariza cu implementarea practică a cunoștințelor acumulate, de a face schimb de experiență cu colegii din alte unități administrativ-teritoriale.

De o deosebită semnificație este, în această ordine de

idei, lansarea Ghidului practic, o lucrare de importanță majoră pentru perfecționarea capacităților de administrare în cadrul autorităților publice locale.

Liviu OBOROC, viceministrul dezvoltării regionale și construcțiilor, a subliniat, la rândul său, că APL este veriga statului prin care sunt promovate și implementate la nivel regional și local politicile socioeconomice ale țării și de felul cât de capabile vor fi autoritățile publice locale de a elabora strategiile raionale de dezvoltare socioeconomice depinde dezvoltarea și modernizarea țării în ansamblu. Și Ghidul practic, elaborat de experții IDIS „Viitorul”, urmează a fi suportul științifico-practic pentru administrația publică locală în procesul de planificare strategică modernă. Acțiunile trebuie să fie coordonate astfel, încât obiectivele privind dezvoltarea socioeconomică să fie realizate pe deplin.

Reprezentantul GIZ, Alexandru MURAVSCHI, consultant național superior PPR în cadrul proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice în Re-

publice Moldova”, a apreciat Ghidul practic ca fiind o carte de căpătâi pentru conducătorii autorităților locale în domeniul planificării strategice, deoarece orice activitate începe de la planificare. Evenimentul este de o mare însemnătate nu numai pentru APL, dar pentru întreaga țară, or țara poate să se dezvolte prin dezvoltarea fiecărui raion în parte.

Despre procesul de elaborare a Ghidului practic a vorbit Liubomir CHIRIAC, expert IDIS „Viitorul”, care a informat că

această lucrare a fost elaborată în cooperare cu instituțiile publice, în primul rând, cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și GIZ. La elaborarea ei au fost studiate cele realizate la noi și practica internațională în acest domeniu pentru a oferi APL un manual de calitate privind elaborarea pe baze moderne a strategiilor raionale de dezvoltare socioeconomică.

În continuare, au luat cuvântul colegii acestuia, experții Angela SECRIERU și Ion TORNEA, care au procedat la prezentarea pe capitole a Ghidului practic de elaborare a strategiilor raionale de dezvoltare socioeconomică.

Ghidul este structurat în 4 capitole: „*Raionul – cadrul pentru planificarea strategică*”, „*Planificarea strategică – caracteristicile, metodele și elementele acesteia*”, „*Etapale procesului de planificare strategică*” și „*Programe și proiecte prioritare ale dezvoltării raionului*”, fiind incluse și anexe referitor la particularitățile elaborării strategiei raionale privind dezvoltarea

(Continuare în pag. 3)

SUMAR

Lansarea Ghidului practic.....	1, 3
Oficial.....	2
Viața Academiei.....	3
Interviu cu doctoranda C. Moisei-Rabei.....	4
Cursuri pentru formatori la CNAS.....	5
Cooperare.....	6
Administrația publică locală.....	7
Grigore Vieru la 80 de ani.....	8
Istoria noastră. V. Cristi, primar de Chișinău.....	9
În lumea științei și a tehnicii.....	10
Dura lex, sed lex.....	11
Diverse.....	12

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a avut o întrevedere cu Nicola Harrington-Buhay, coordonator rezident al Organizației Națiunilor Unite și reprezentant permanent al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în Republica Moldova, cu ocazia încheierii misiunii sale în țara noastră.

Șeful statului i-a mulțumit doamnei Nicola Harrington-Bu-

Întrevedere Nicolae Timofti – Nicola Harrington-Buhay

hay pentru aportul personal la realizarea cu succes în Republica Moldova a numeroase proiecte sociale sub egida ONU, care au contribuit la ameliorarea substanțială a condițiilor de viață a cetățenilor moldoveni.

În semn de profundă grațitudine pentru susținerea procesului de reforme în Republica Moldova, pentru merite în implementarea de proiecte în localitățile rurale și contribuție la promovarea imaginii Republicii Moldova pe arena internațională, președintele Ni-

colae Timofti i-a acordat doamnei Nicola Harrington-Buhay medalia „Meritul Civic”.

Președintele a declarat că programele derulate în țara noastră de agențiile specializate ale ONU au contribuit la realizarea reformelor în justiție și educație, combaterea sărăciei și migrației, protecția drepturilor omului. Domnul Nicolae Timofti a menționat, în special, recensământul populației și locuințelor, care a avut loc anul acesta, precum și consolidarea capacităților Comisiei Electora-

le Centrale și ale altor instituții ale administrației publice centrale.

La rândul său, Nicola Harrington-Buhay și-a exprimat satisfacția că activitățile ONU în țara noastră s-au soldat cu rezultate concrete.

Oficialul ONU a salutat succesele autorităților de la Chișinău în procesul de consolidare a statului de drept. Doamna Nicola Harrington-Buhay a declarat că, potrivit Cadrului de Parteneriat dintre Națiunile Unite și Republica Moldova pentru perioada 2013 - 2017, vor fi întreprinse acțiuni menite să fortifice capacitățile instituționale pentru dezvoltare durabilă.

Curtea Constituțională a validat alegerile parlamentare

Curtea Constituțională a validat alegerile parlamentare de pe 30 noiembrie 2014. Totodată, au fost validate și mandatele deputaților aleși, iar listele candidaților supleanți au fost confirmate.

Decizia a fost pronunțată de magistrații de la Curtea Constituțională.

În continuare, șeful statului trebuie să convoace noul legislativ ales pentru următorii patru ani până pe 30 decembrie. Potrivit Regulamentului Parlamentului, prima ședință va fi condusă de cel mai în vârstă deputat. Respectiv, aceasta va fi prezidată de socialistul Eduard Smirnov.

La prima reuniune, aleșii vor intra în posesia legitimațiilor de deputat. Ulterior, în termen de zece zile deputații vor forma fracțiunile, iar ulterior vor alege conducerea Parlamentului.

La alegerile de pe 30 noiem-

brie au participat 1.649.402 de cetățeni, adică peste 57 la sută din numărul total de alegători. Peste hotarele țării au votat 73.311 alegători.

Concurenții electorali, care au reușit să treacă pragul electoral de 6%, sunt: PSRM - 25 de mandate, PLDM - 23 de mandate, PCRM - 21 de mandate, PD - 19 mandate și PL - 13 mandate.

Astfel, o eventuală coaliție majoritară, formată din partidele care pledează pentru integrarea europeană, va avea 55 de mandate, ceea ce îi permite să voteze Guvernul.

Precizăm că liderii PLDM, PD și PL au convenit asupra creării unei majorități parlamentare și poartă negocieri în acest sens. PLDM, PL și PD au format și anterior două coaliții de guvernare, una după alegerile parlamentare din 2009 și alta după scrutinul din 2010.

Acordurile de constituire ale celor două alianțe prevedeau partajarea funcțiilor în stat, inclusiv a instituțiilor de drept și justiție, despre care mai mulți oficiali europeni au declarat în repetate rânduri că ar trebui scoase de sub influență politică.

Demisia Guvernului

Din discursul Primului-Ministru în exercițiu, Iurie Leancă, de la ultima ședință a Cabinetului de Miniștri, în care a menționat că Executivul își dă demisia potrivit Legii cu privire la Guvern, în condițiile alegerii unui nou Parlament.

„Acest fapt nu înseamnă însă că nu mai avem de îndeplinit funcții de administrare a treburilor publice.

În acest context, personal, ca șef al Executivului, vreau să vă mulțumesc, colegilor, membrilor Guvernului, pentru faptul că am reușit să creăm o atmosferă pozitivă, o atmosferă constructivă, și astfel având

această atmosferă, având sentimentul de echipă, pe mine niciodată nu m-a lăsat acest sentiment, chiar având unele probleme, am reușit să ducem la bun sfârșit mai multe lucruri începute din 2009.

Dacă nu am fi avut acest spirit de echipă, nu am fi reușit să semnăm și să punem în aplicare Acordul de Asociere

și cel de Liber Schimb, să vedem cum piața europeană se deschide pentru produsele moldovenești și cum vin investiții mult mai mari și abia e un început.

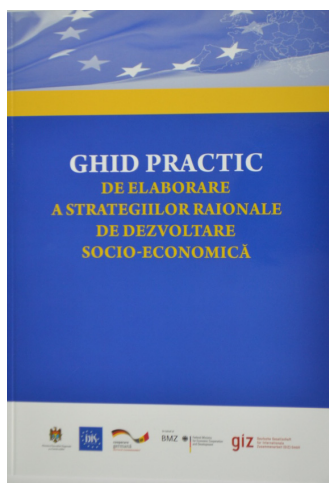
Același lucru și la sate, acolo unde s-a născut veșnicia, oamenii s-au putut bucura, în mod special, de mai multe proiecte sociale: grădinițe, școli, biblio-

teci, case de cultură reconstruite, drumuri și apeducte reabilite, centre medicale deschise.

Vreau să mulțumesc tuturor celor care au pus umărul la ceea ce am făcut noi.

Bineînțeles că tema pentru acasă rămâne valabilă, iar continuitatea va fi principiul cheie de care va trebui să se ghideze următorul Cabinet de miniștri, astfel încât pe temelia bună și solidă, pe care am pus-o cu toții, să fie ridicați pereții și pus acoperișul unei Moldove puternice, europene și vreau să insist, în mod special, a unei Moldove curate.

Încă o dată vă mulțumesc.”

Lansarea la Academie a Ghidului practic al strategiilor raionale

strategice participative, fiind examinate exemple concrete, pentru o mai bună înțelegere a acestora. Ghidul este adresat tuturor celor de la care se așteaptă, într-o etapă sau alta a procesului de planificare strategică, să ofere expertiză, să genereze idei și să elaboreze propuneri, să ia decizii la implementarea și evaluarea strategiilor.

După prezentarea Ghidului, au urmat o serie de întrebări și răspunsuri cu referire la diverse aspecte ale lucrării, modalitățile de aplicare a acesteia în practică. În acest context, O. Balan a menționat creșterea

evidentă în ultimii ani a numărului de masteranzi și audienți la cursurile de dezvoltare profesională, în cadrul cărora funcționarii publici sunt instruiți în scopul creșterii capacităților în domeniul planificării strategice. Cu atât mai mult, există și o cooperare permanentă a Academiei cu autoritățile publice, cărora le sunt oferite consultații ori de câte ori este necesar.

A. Muravschi a accentuat, că GIZ conlucrează permanent cu autoritățile locale, cu partenerii săi, inclusiv prin donații de literatură de specialitate, pentru a asigura maximum de eficiență activităților sale.

Dumnealui a menționat că Ghidul practic a fost deja distribuit tuturor raioanelor, dar și instituțiilor de învățământ superior, altor instituții din țară. Scopul acestor activități este de a pregăti cadre înalt calificate dotate cu abilități de elaborare și implementare a proiectelor pentru dezvoltarea continuă a teritoriilor administrate.

În cadrul acestui eveniment, A. Muravschi a donat din partea GIZ un set de 100 de cărți pentru biblioteca Academiei de Administrare Publică.

Ion AXENTI

(Sfârșit. Început în pag. 1)

serviciului managementului deșeurilor, a serviciului de apă și canalizare și implementarea măsurilor de eficiență energetică. Astfel, sunt descrise detaliat etapele și pașii planificării

Atestarea doctoranzilor

Conform planului de activitate a Catedrei științe administrative, în data de 5 decembrie curent, aceasta s-a convocat în ședință în scopul examinării rapoartelor de activitate a doctoranzilor pentru anul de studii 2013-2014.

științifice naționale și internaționale, la seminare și simpozioane, inclusiv în cadrul Academiei de Administrare Publică, la ședințele catedrei unde este examinat procesul de pregătire a tezelor de doctorat, publicarea articolelor în revistele științifice de

administrației publice locale în Republica Moldova"), Valentina HOMIȚCHI („Administrația publică din Basarabia și RASSM în perioada interbelică. Studiu comparat"), Elena STUDENEANSCHI („Oportunități de participare ale femeilor la procesul decizional din administrația publică"), Nighina AZIZOV („Impactul relațiilor politice și administrative asupra actului de guvernare în Republica Moldova"), Dumitru FLOREA („Rolul reprezentanților guvernului în teritoriu în organizarea și gestionarea serviciilor publice desconcentrate"), Roman TALMACI („Evoluția instituției executării silite în statul de drept") și Iurie ȚAP cu tema de cercetare „Administrația publică în Republica Moldova în contextul descentralizării".

Pe marginea celor relatate de doctoranzi s-au pronunțat conducătorii științifici ai doctoranzilor Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, Victor SACA, doctor habilitat, profesor universitar, Angela POPOVICI, doctor, conferențiar universitar. Asupra rapoartelor doctoranzilor și-au expus, de asemenea, și

alți membri ai catedrei, care au apreciat, în ansamblu, pozitiv activitatea de cercetare a doctoranzilor, venind și cu unele obiecții, propuneri și recomandări pentru a motiva doctoranzii să fie mai insistenți în activitățile de cercetare, să conlucreze mai strâns cu conducătorii științifici pentru a prezenta în termenele stabilite tezele de doctorat la un nivel ce ar răspunde rigorilor pentru studiile de acest gen.

În încheierea ședinței catedrei, Ion Dulschi i-a anunțat pe cei prezenți despre organizarea pe 27 februarie 2015 a primei conferințe teoretico-științifice a tinerilor cercetători „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice" și a îndemnat doctoranzii să participe activ la conferință cu referate conform tematicii tezelor de doctorat. Asemenea conferințe se preconizează să devină o bună tradiție a Catedrei științe administrative cu scopul de a diversifica formele și metodele studiilor de cercetare pentru dezvoltarea în continuare a științei autohtone a administrației la nivelul standardelor europene.

Sergiu PÎSLARU

Ședința a fost moderată de șeful catedrei, dl Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, care a specificat procedura de raportare de către doctoranzi. Fiecare doctorand urma să facă o trecere în revistă a activității sale pe parcursul anului de studii: participarea la conferințe

specialitate din țară și de peste hotare, lucrul cu materialele din arhivă, prezentarea referatelor.

În acest context, și-au prezentat rapoartele doctoranzii: Cristina MOISEI-RABE (tema tezei de doctor: „Reforma administrativ-teritorială – condiție pentru consolidarea capacităților

Doctoratul la Academie pentru o carieră de succes

Cristina MOISEI-RABEI este doctorandă în anul III la Academia de Administra-re Publica, specialitatea „Organizarea și dirijarea în instituțiile administrației publice; servicii publice”. După ședința recentă a Catedrei științe administrative, în cadrul căreia au fost examinate rapoartele de activitate a doctoranzilor pentru anul de studii 2013-2014, am solicitat dnei C. Moisei-Rabei un interviu.

CORRESPONDENTUL:
Care a fost calea în lumea științei până a deveni doctorandă la Academia de Administrare Publică?

Cristina MOISEI-RABEI: Mi-am făcut studiile la Academia de Studii Economice din Moldova, pe care am absolvit-o, susținând cu brio licența la specialitatea „Economie Generală și Relații Economice Internaționale”. Studiile de ciclul II /Masterat le-am susținut la Școala Masterală de Excelență în Business și Economie, specialitatea „Integrare Economică Europeană și Politica de Vecinătate”.

Activitatea practică am început-o încă de pe băncile universității în cadrul unui proiect de asistență tehnică „Sprijin pentru dezvoltarea sistemului educațional de formare profesională din Moldova”, finanțat de SIDA și implementat de compania de consultanță internațională Hifab International din Suedia. Apoi a urmat angajarea la Business Consulting Institute, în calitate de consultant în dezvoltarea

și implementarea proiectelor de asistență tehnică, iar în prezent activez ca expert independent în cadrul Institutului de Dezvoltare Urbană.

Decizia de a continua studiile la ciclul III a survenit ca urmare a activității profesionale, deoarece sunt implicată în diverse activități ce țin de domeniul administrației publice: implementarea reformelor la nivel central și local, acordarea asistenței administrațiilor publice locale în consolidarea de capacități și dezvoltare de parteneriate intercomunitare, planificare strategică pentru dezvoltare socioeconomică sustenabilă. Totodată, această decizie reprezintă și o dorință proprie de a-mi completa programul de studii, eu fiind o persoană cu principii și ambițioasă.

COR.: Și care a fost motivația că ați ales anume Academia de Administrare Publică pentru ciclul III?

C.M.-R.: Am ales Academia de Administrare Publică dat fiind faptul că această instituție este una dintre cele mai prestigioase instituții de învățământ superior din țară, considerată un centru elită de promovare a politicii de stat în domeniul administrației publice, de instruire și dezvoltare profesională a funcționarilor publici de toate nivelurile, în cadrul căreia activează un corp profesoral de o înaltă calificare, cu vaste cunoștințe în domeniului administrării publice, dreptului

și a relațiilor internaționale. În acest context, am deplina siguranță că în cadrul acestei instituții voi beneficia de sprijinul necesar în desfășurarea cercetărilor științifice la cel mai înalt nivel.

COR.: În acest context, ați ales și tema tezei de doctorat?

C.M.-R.: Vorbind despre tematica tezei de doctor, aş vrea să zic ca este una actuală, deloc ușoară, dar, în același timp, vitală în asigurarea implementării cu succes a reformelor inițiate în diverse domenii strategice în Republica Moldova, precum și în îmbunătățirea calității standardelor de trai ale cetățenilor prin crearea și dezvoltarea serviciilor publice locale. Este vorba despre „Reforma administrativ-teritorială ca o condiție de consolidare a capacităților administrației publice locale”. Conducătorul științific al tezei de doctor este dl Victor SACA, doctor habilitat, profesor universitar, cu care cooperez frecvent, pregătind articole pentru revistele de specialitate, materiale pentru conferințele științifico-practice naționale și internaționale, dar și coordonând cercetările efectuate în domeniu.

COR.: Care este metodologia de lucru asupra tezei de doctor?

C.M.-R.: Metodologia de lucru asupra tezei constă în realizarea studiilor empirice, analiza materialelor referitoare tematicii tezei atât ale

autorilor autohtoni, cât și ale celor internaționali. Aici, o importanță deosebită o au monografiile și studiile efectuate de către autorii din țările europene care au o experiență înaintată în acest domeniu și merită a fi preluată ca bază de analiză și propunere a unui nou model de organizare administrativ-teritorială pentru Republica Moldova.

Activitatea mea zilnică în calitate de consultant în dezvoltarea și implementarea de proiecte în susținerea administrațiilor publice din Republica Moldova este tangențială subiectului abordat în teza mea de doctor, ceea ce-mi facilitează cercetarea științifică în acest domeniu.

Fiind doctorandă în anul III de studii, planific și mă ambiționez ca în acest an să finalizez cel de-al treilea compartiment al tezei de doctor care este unul comprehensiv, iar ulterior urmează întregirea compartimentelor și analiza integrală a tezei. Odată ce aceste elemente vor fi realizate, se va putea contura și o dată precisă de prezentare a tezei. De altfel, prefer și sper să reușesc în termene utile să prezent și să susțin public teza de doctor.

COR.: Care sunt planurile D-voastră după susținerea tezei de doctor?

C.M.-R.: Activitatea mea de după susținerea tezei va depinde mult de calitatea susținerii acesteia și motivația de a avansa în domeniul științific. Deocamdată, prefer să fiu surprinsă de șansele oferite de viitor și mă voi strădui ca să realizez cele mai valoroase șanse pentru a mă încadra plenar în activități de ajustare a unei administrații publice moderne, relevante parcursului european al țării noastre.

**Interviu realizat de
Ion AXENTI**

Anul ce se încheie, a însemnat pentru Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS) mai multe activități inovatoare, scopul fiind îmbunătățirea continuă a calității serviciilor prestate populației, a managementului intern al aparatului central al instituției și subdiviziunilor sale din teritoriu.

Aceste activități se înscriu în procesul de reformare a serviciului public din Republica Moldova, Casa Națională de Asigurări Sociale fiind parte integrantă a acestui serviciu trebuie să se adapteze la un șir de schimbări care se produc într-un timp foarte scurt. Personalul din Casa Națională de Asigurări Sociale, ca și din toate celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale, se confruntă cu schimbări frecvente ale cadrului normativ, cu noi cerințe ale sectorului privat și ale societății civile, cu cerințe față de modernizarea serviciilor publice.

Pentru a răspunde la aceste cerințe, personalul CNAS trebuie să fie calificat și să-și dezvolte permanent potențialul. De aceea, Casa Națională de Asigurări Sociale, în conformitate cu obiectivul general al Strategiei de dezvoltare profesională a personalului CNAS pentru anii 2012-2014, a determinat direcțiile prioritare de instruire a angajaților săi și **a creat în luna aprilie, anul 2014, o subdiviziune structurală în cadrul CNAS – Direcția organizarea activităților de instruire (Centrul de Instruire), care asigură organizarea procesului de dezvoltare**

Cursuri pentru formatori la CNAS

profesională a angajaților CNAS la compartimentul instruirea internă.

Instruirea internă prevede că programele de instruire se realizează de către funcționari publici din cadrul CNAS, antre-

u Cancelariei de Stat a Republicii Moldova.

După absolvirea acestor cursuri, participanții au obținut cunoștințe despre procesul de dezvoltare profesională continuă, specificul instruirii adulților, stilurile individuale de învățare, metodele interactive de instruire a adulților și rolul lor în procesul de instruire. De asemenea, și-au îmbunătățit abilitățile de a stabili corect subiectul concret de instruire; a identifica necesitățile de instruire ale funcționarilor publici, ale altor angajați; a pregăti conținutul sesiunii/activității de instruire în stricță corespondere cu subiectul și necesitățile identificate, a alege metodele de instruire, luând în considerare conținutul sesiunii/activității și stilurile de învățare ale participanților; a implica participanții în activități; a planifica și a realiza o activitate de instruire etc.

Conform opiniilor participanților la cursuri, instruirile au fost foarte benefice pentru sporirea abilităților și aptitudinilor la fiecare loc de lucru. Astfel, potrivit Olgăi Danu, auditor intern în Direcția generală audit intern al CNAS, participarea la cursul de instruire „Formare de formatori” a fost

spectiv a contribuit la dezvoltarea calităților personale: spiritul de inițiativă și de echipă, controlul emoțiilor, încrederea în sine, facilitarea discuțiilor, creativitatea, flexibilitatea, optimismul. Prin comunicarea în cadrul cursului am avut posibilitatea să-mi cunosc mai bine colegii. Atitudinea formatorilor externi față de noi a creat o atmosferă deschisă, ne-a motivat să tindem spre perfecționare. Informațiile prezentate au fost bine structurate, complete și aplicabile”, a mai afirmat dna O. Danu.

La încheierea fiecărui curs, participanților li s-au înmănat certificate prin care se confirmă absolvirea cursului de dezvoltare personală.

Pe viitor, acest corp format de profesioniști vor fi pregătiți să manifeste un comportament modelat în activitatea de formator: responsabilitate față de activitatea de formator/instructor, atitudini pozitive, respectuoase față de participanți, spirit de echipă etc. Experiența acumulată pe parcursul anului va permite de a continua această practică de perfecționare a cadrelor de toate nivelurile din aparatul central și subdiviziunile teritoriale ceea ce, în ansamblu, va contribui la

nând/invitând și prestatori de servicii de instruire pentru elaborarea/realizarea lor sub diferite forme și metode pentru propriul personal. Activitățile de instruire internă din cadrul CNAS pot contribui la asigurarea unui mediu în care angajații sunt motivați să învețe și să se perfecționeze, doar în cazul în care sunt bine planificate și organizate.

Astfel, în scopul eficientizării activității aparatului central și subdiviziunilor teritoriale prin sporirea competențelor profesionale ale funcționarilor publici, conducerea CNAS, în comun cu Direcția resurse umane, a planificat și a realizat cursuri de instruire pentru formarea formatorilor/instructorilor din cadrul CNAS cu o durată de 108 ore pentru un grup, având ca formatori echipa condusă de dna Ecaterina Doicov, de altfel, absolventă a cursurilor de instruire de la Academia de Administrare Publică.

Pe parcursul anului, au fost organizate două cursuri în cadrul cărora au fost instruiți 28 de funcționari publici.

Unul dintre formatorii acestor cursuri a fost Tamara Gheorghiuță, șef Direcție reforma administrației publice centrale

o experiență utilă, deoarece a obținut cunoștințe noi privind specificul instruirii adulților, formele și metodele de instruire, lucrul cu persoanele dificile, managementul activităților de instruire.

„De asemenea, cursul re-

eficientizarea managementului serviciului public al Casei Naționale de Asigurări Sociale la nivelul standardelor europene.

Mihail BULICANU,
șef al Secției instruire și dezvoltare profesională, CNAS

Pe termen lung, obiectivul cursului este de a aprofunda cunoștințele participanților în materie de reglementare a activității funcționarului public, dar și de a modela atitudinile necesare pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor de serviciu.

În cadrul prezentărilor interactive, participanții au discutat despre organizarea activității autorității publice; recrutarea și selectarea funcționarilor publici; evaluarea performanțelor profesionale; motivarea personalului din administrația publică; raporturile de serviciu; salarizarea diferitelor categorii de personal.

De asemenea, ei au obținut cele mai recente informații privind modul de funcționare și de gestionare a Registrului funcțiilor publice și al funcționarilor publici și a portalului guvernamental www.cariere.gov.md. Cu materiale relevante la subiect au venit profesorii Academiei de Administrare Publică, precum și colaboratorii Direcției reforma administrației publice centrale din cadrul Direcției gene-

Gestionarea personalului din APC: experiența României

Recent, responsabilii de gestionarea personalului din autoritățile publice centrale (APC) au participat la un nou curs de instruire în domeniul managementului resurselor umane. Programul cursului a inclus mai multe subiecte de interes pentru angajații subdiviziunilor resurse umane și a avut drept scopul actualizarea cunoștințelor și dezvoltarea abilităților necesare pentru gestionarea eficientă a resurselor umane în administrația publică din țară.

rale coordonarea politicilor, a asistenței externe și reforma administrației publice centrale a Cancelariei de Stat a Republicii Moldova.

Componenta inovațională a acestui curs constă în participarea, în calitate de formatori, a reprezentanților Agenției Naționale a Funcționarilor Publici din România. Astfel, pen-

tru prima dată, funcționarii publici din Moldova au beneficiat de instruire oferită de omologii lor dintr-o țară membră a Uniunii Europene.

Milena-Oana Stancu, manager public și Mariana-Lumița Baloiu, consilier în cadrul Direcției Generale Managementul Funcției Publice, le-au vorbit colegilor

din Republica Moldova despre organizarea autorităților și instituțiilor administrației publice din România; procedura de avizare a structurilor de funcții publice; cariera funcționarilor publici (motivarea, promovarea și evaluarea performanțelor profesionale) și desfășurarea procedurilor de recrutare și selectare la nivelul autorităților administrației publice locale și centrale din România.

Participanții au apreciat actualitatea și utilitatea subiectelor de curs. În mod special, ei au remarcat schimbul de experiență oferit de către formatorii din România.

**Serviciul de presă
al Guvernului**

Gala Moldova Ecoenergetică – ediția a III-a

Douăzeci de proiecte eco-energetice au fost premiate în cadrul celei de-a III-a ediții a Galei Moldova Eco Energetică, care s-a desfășurat pe 6 decembrie curent. Peste o mie de promotori ai eficienței energetice și utilizării surselor de energie regenerabilă au fost prezenți la Gală.

În 2014 Competiția națională Moldova Eco-Energetică, în cadrul căreia sunt premiate inițiativele din domeniul energiilor regenerabile și eficienței energetice, s-a extins, fiind lansate două concursuri noi: Târgul Ideilor Eco-Responsabile și Tehnologii Eco-Responsabile. În total, anul acesta au fost înscrise în competiție 75 de dosare.

Premiul special a fost oferit primăriei satului Gaidar, UTA

Gagauz-Yeri, pentru proiectul de schimbare a sistemului de încălzire pe gaze de la gimnaziu cu unul ce utilizează biomasă. Centrala pe biomasă a fost instalată din fondurile Proiectului UE-PNUD „Energie și Biomasă”. Astfel, în sezonul rece 2013 – 2014 au fost economisiți peste 95 de mii de lei.

„Moldova și-a propus prin Strategia Moldova 2020 ca 17% energia necesară să provină din surse de energie regenerabilă, iar aceste inițiative ne ajută să atingem acest obiectiv. Sunt convins că proiectele premiate în cadrul Galei Moldova Eco-Energetică vor avea efect multiplicator și vor impulsiona noi inițiative în domeniul eficienței energetice”, a declarat viceministrul economiei, Valeriu Triboi, prezent la eveniment.

Din acest an vor primi finanțare proiectele investiționale în domeniul eficienței energetice și valorificării surselor de energie regenerabilă. Acestea sunt selectate în cadrul Târgului de finanțare a Ideilor Eco-Responsabile. Zece companii și-au prezentat proiectele investiționale în fața potențialilor finanțatori în cadrul Târgului, ce a avut loc la 3 decembrie, curent. Ferma de bovine, „Mold Farm Group”, care va produce biocombustibil solid din resturi animaliere este idea de proiect eco-responsabil ce va primi creditare din partea unei bănci comerciale, pentru care statul va avea rolul de garant.

Notă: Moldova Eco-Energetica este cel mai mare concurs în domeniul eficienței energetice și surselor de energie regenerabilă. Evenimentul este organizat de Ministerul Economiei, Agenția pentru Eficiență Energetică,

cu sprijinul Proiectului Energie și Biomasă, finanțat de Uniunea Europeană și PNUD și al Fondului pentru Eficiență Energetică.

Cor. „F.P.”

Colectarea separată a deșeurilor – modelul unui mediu curat

La Șoldănești a fost lansat serviciul de colectare separată a deșeurilor, de care vor beneficia peste 45 de mii de locuitori din 27 de localități ale raioanelor Șoldănești și Rezina. Astfel, locuitorii acestor două raioane vor colecta deșeurile pe 4 categorii și le vor plasa în containerele respective: hârtie, sticlă, metal-plastic-tetrapak și deșeuri reziduale. Serviciul de colectare separată a deșeurilor a fost creat în cadrul proiectului-pilot „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”, susținut de Guvernul Germaniei prin intermediul Agenției sale de Cooperare Internațională (GIZ).

Bugetul total este de 2,2 milioane de euro, contribuție din partea Executivului Germaniei, și 10 750 de euro din partea Consiliului Raional Șoldănești.

Potrivit primarului orașului Șoldănești, Alexandru Tinică, în cadrul proiectului au fost construite până acum circa 260 de platforme, au fost procurate și amplasate containerele cu etichete distinctive, au fost achiziționate mașini specializate, echipament pentru reciclare, compactare, tractoare, buldozere etc.

Prezent la evenimentul de lansare a proiectului, Premie-

nia sa a ținut să mulțumească partenerilor străini pentru asistența tehnică și financiară acordată și și-a exprimat dorința pentru extinderea acestor proiecte regionale pe întreg teritoriul țării.

„Mulțumesc prietenilor din Germania, cifra de 2,2 milioane de euro este una semnificativă. Important să nu ne oprim aici, dar să extindem cooperarea. Îmi doresc ca astfel de proiecte regionale să le putem face cu prietenii noștri germani și în alte colțuri ale Republicii Moldova. Toată Moldova va fi o țară curată, oamenii vor simți motivația să aibă grijă de ce se întâmplă pe lângă casa lor, în comunitatea lor. Dar, totodată, va trebui, poate pe alocuri, să mai aplicăm și unele sancțiuni când oamenii nu vor folosi exact platformele existente, tomberoanele”, a menționat lurie Leancă.

„Acest proiect este generator de optimism și energie, deoarece are impact pentru oameni, pentru sănătate și un mediu mai curat. Totodată, e impresionant, cum localitățile învecinate cooperează între ele”, a menționat, la rândul său, ES Ulrike Maria Knotz, Ambasadoarea Republicii Federale Germania în Republica Moldova.

Serviciul este gestionat de Societatea pe Acțiuni „Salubritate Șoldănești”, creată în cadrul proiectului-pilot.

„Avem deșeuri separate, avem deșeuri reziduale, ele se colectează mai des, dar avem deșeuri care sunt reciclabile, ele se colectează automat la un loc. Deșeurile din plastic, de hârtie și sticlă vor fi colectate aparte. Când ajunge mașina pe teritoriul întreprinderii, acolo deșeurile sunt selectate de că-

tre angajați”, a explicat Mihai Ioncu, director al SA „Salubritate”, Șoldănești.

Acum, cetățenii sunt informați despre beneficiile colectării separate a deșeurilor, dar și despre responsabilitatea de a achita la timp facturile pentru acest serviciu public. Campania de comunicare, cu genericul „Pentru sănătate și un mediu mai curat, colectează deșeurile separat”, presupune, pe lângă distribuția de materiale promoționale, activități de salubritate, lecții publice, concursuri de desen pentru elevi.

Totodată, campania oferă consultanță pentru comitetele locale de cetățeni, create pentru localitățile implicate, care veghează asupra bunei desfășurări a proiectului de gestionare a deșeurilor. Comitetele reprezintă grupuri de inițiativă care, în mod voluntar, se implică la mobilizarea comunității pentru a colecta separat deșeurile și pentru a achita punctual taxa pentru serviciul public.

Costul lunar al serviciului este de 8 lei de persoană pentru locuitorii de la sate și 10 lei - pentru locuitorii de la orașe, iar pentru instituțiile publice și agenții economice serviciul va costa 150 lei/lună per metru cub de deșeuri. Colectarea deșeurilor va fi efectuată de către autospeciale de trei ori pe săptămână la oraș și o dată pe săptămână în sate.

De asemenea, la Șoldănești și Florești, urmează să fie con-

struite două centre de reciclare, iar în satul Parcani, localitate situată la 4 km distanță de Șoldănești, va fi construit un Centru Intercomunitar de Management al Deșeurilor Solide și două stații de transfer la Cotiușeni Mari și Florești.

Fiindcă construcția depozitului modern de depozitare a deșeurilor va fi finalizată doar la sfârșitul anului 2015, 3 depozite de deșeuri (din preajma or. Șoldănești, s. Cușmirca și s. Râspopeni) au fost amenajate pentru a servi în calitate de depozite temporare pentru o perioadă de 2 ani (2014-2015). Celelalte gunoști din localități urmează a fi închise.

Stația de sortare și balotare va fi amenajată temporar în or. Șoldănești, fiind apoi transferată în cadrul Centrului intercomunitar de management al deșeurilor solide, odată cu finalizarea construcției acestuia.

Agenția GIZ susține un proiect-pilot similar și pentru raionul Florești, unde urmează a fi creată o societate pe acțiuni.

Proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” este sprijinit financiar de Ministerul German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA), Ministerul Afacerilor Externe al României și Uniunea Europeană.

rul lurie Leancă a subliniat că astfel de proiecte contribuie la modernizarea și dezvoltarea durabilă a țării noastre. „Este un eveniment care mă bucură foarte mult, este un element de modernizare, un eveniment care aduce Europa la noi acasă. Va fi un mediu mai curat, iar un mediu fără deșeuri înseamnă și un mediu mai sănătos”. Dom-

Grigore Vieru „acum și în veac” (4)

*Am cunoscut durerea,
Nu am ce mai cunoaște.*

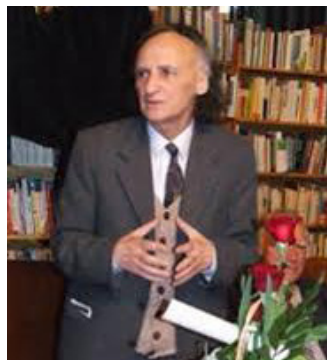
(Grigore Vieru)

Motive – modele. Apropiată intim graiului popular într-o bună măsură, asociativă, metaforică și sugestiv-lirică, bazată pe sacralitate, pe valorile etico-civice mirene și creștine, poezia viereană relevă prin aceasta și prin cultivarea unor motive – simboluri și modele cu descendență folclorică, eminate, forța ei motrice, netrecătoare. Concludente sunt atât mai multe piese și cântece ale poetului pentru și despre copii, cât din cele de sorginte locală, autohtonă, permanentă („Ah, idee măreață, / Îmbătrâni-vei și tu! / Toate se schimbă în viață, / Numai izvorul nu”).

De-o seamă cu graiul, cu arta limbajului poeziei populare, creația clasicului nostru modern, dincolo de registrul aparent, restrâns al motivelor cultivate reprezintă un model propriu de replămădire a ideii poetice și a sentimentului trăit la cota inimii, deschiderii ei spre ethos și logos dinspre

eternitatea lor, în care creatorul vede tropic un „obiect” divin (o „icoană...”) viu, aievea („O, neamule, tu, / adunat grămăjoară, / ai putea să încapi / într-o singură icoană”).

„Icoana, / Țara, „izvorul”, „legământul” lor veșnic cu „leagănul”, cu cântecul de leagăn (cu „răsuflăt de doină” și cu „tremur lin de horă”, cu „ram verde de stejar”), „casa” („de humă”, „rămasă” ne în rând cu lumea, cu „bezne ca o „văduvă... tristă / De pe margine de Prut”, „Eu văz tulbur și durut...”), jocul” infantil, metamorfozat, privind relația copil-soare-melc, aventura căutării „iubitei”, „dragii” (care „a fugit cu altul...”), sau a celui cu referință la „golul rotund al inelelor” ce „se umple” / De văzul copiilor luminos” duminica, atunci când picii recur la „oceanul” lor întru a vedea nevăzutul sunt căile intuitive ale poetului spre universul mitic și folcloric, căutările aprofundându-se și paricularizându-se doar atunci când personajul liric trăiește aievea beatitudinea lirică a cuvintelor-necuvinte și vice-versa dinspre trop și idee, dinspre colectivitate și individuali-

tate. A se vedea, în atare ordine de idei, mai cu seamă, astfel de poeme care-și păstrează pentru totdeauna prospețimea lor divină, cum sunt celebrele „Pădure verde, pădure”, „Vreau să te văd”, „A, iubite, a” care, reluând tiparul folcloric, modalitățile artistice ale poetului anonim, dezvăluie în cheie eminesciană cunoscută perspective interioare, sufletești ale trăirii depline și sublime în cuvânt.

Condiția dintotdeauna a poeziei și, în acest caz, pentru contemporanul nostru a fost una a deificării metaforice a omului cu rădăcini în cer, dar cu deprinderi de activitate temporare pe Terra. De aceea, versurile sunt scrise adesea în cheie didactică păstrând conceptul

sociouman al veacului și cultivând, de fapt, un vers de valoare sentimentală care-l apropie de cultul pentru cântec, pentru reveria visului sublim.

Faptul îl denotă, în parte, și lirica de dragoste a poetului care este racordată fin la lira poetului anonim de la care preia nu numai ritmuri, dar și imagini, poezicerile dovedindu-se prin aceasta adevărate piese antologice în creația viereană (gen „Cântec de femeie” etc.).

De la vers la univers poezia lui Grigore Vieru a făcut înconjurul unui veac dramatic, marcat de mari neliniști și de mutații profunde în mai multe domenii, dar mai puțin, ca întotdeauna, în acel spiritual. De aceea, creația lui e și mai prețioasă că și-a găsit drumul spre relația om-Dumnezeu și spre „leacul divin” – spre iubire, prin care avem tot temeiul să credem că va supraviețui scrisului fără Dumnezeu, deoarece a intuit un adevăr suprem pe care poetul anonim, prin datul său folcloric, l-a ridicat la rang de simbol și de stea călăuză.

Tudor PALLDI

PĂDURE, VERDE PĂDURE

*Draga i-a fugit cu altul.
S-a ascuns în codru. Uuu!
El a smuls pădurea toată,
Însă n-a găsit-o, nu.
El a smuls pădurea toată
Și s-o are început.
Și-a arăt pădurea toată...
Însă n-a găsit-o, nu.
Seamănă pădurea toată,
Din grâu azime-a gătit
Și-o corabie-și cioplise
Din stejarul prăvălit.
Și-o corabie-și cioplise
Și-n amurgul greu, de stânci,
A plecat pe mări, s-o uite,
Clătinat de ape-adânci.
A plecat pe mări, s-o uite,
Dar sub lună, dar sub stea,
Răsărea la loc pădurea,
Iar corabia-nfrunzea.*

A, IUBITE, A

*- A, iubite, a,
Mai spune-mi ceva,
Că mi-i drag să-mi spui
Ce nu știu, drag pui,
Că mi-i drag să-ascult
De dragoste mult,
Haide, spune-mi cum se
Iubesc păsările.
- O, iubito, o,
Cred că tot ca noi:
Copacii bătrâni
Acasă rămân
Ca niște bunici
Cu puii cei mici
Care-n brațe-i leagănă
Pâna-i frunză galbenă.
Pe-urmă bat vântoasele,
Și nu-i nici o pasăre,
Pe-urmă le cad foile,
Se-nvelesc cu ploile.*

*Pe-urmă îi dor crengile
Și n-au ce să legene.*

VREAU SĂ TE VĂD

*Vreau să te văd, femeie,
Sau vino să mă vezi,
Mi-e dor de iarbă crudă
A ochilor tăi verzi;
De-a tale negre gene
Ce tremură ușor
Ca aburul de ploaie
De-asupra codrilor.
Vreau să te văd, bărbăte,
Sau vino să mă vezi,
E timpul coasei, iată,
În ochii mei cei verzi.
Cosește, hai ca iarbă,
Cu roua și cu stea,
Mai deasă și mai verde
Să crească-n urma ta.*

Vladimir Cristi – ultimul primar al Chișinăului din perioada interbelică

S-a născut în 1880, în satul Teleșeu, jud. Orhei, la moșia tatălui său, Grigore Cristi, care era căsătorit cu principesa Maria Trubețkaia, iar bunicul lui a fost Ioan Cristi, renumitul mareșal al nobilimii basarabene, căsătorit cu Alexandra Nelidov, fiica lui Alexandru Nelidov, basarabeianul ajuns ambasador la Constantinopol. La rândul său, Vladimir Cristi a fost căsătorit la Moscova cu contesa Elena Al. Sologub.

Studiile pentru Vladimir Cristi n-au prezentat probleme. A absolvit Facultatea de Drept a Universității din Moscova și Facultatea de Agronomie a Universității din Paris. Destinul îl predestinase pentru activități publice. Activități, la care a ajuns printr-un tragic concurs de împrejurări.

Într-un manuscris cu amintirile doctorului Ioan Șeptilici, intitulate „Autobiografie”, apare un portret bine ticluit al lui Vladimir Cristi:

„Despre fiul lui Gr. Ion Cristi, Vladimir, aș spune că a avut deseori un noroc orb. La niște serbări ale unui străbun de al lor și-a ucis din gelozie unchiul său, Trubețkoi. De teama procesului și mai ales a scandalului, a fost trimis pentru pocăință la mănăstire și respins de atunci de neamurile aristocrate, a primit să fie în 1917 comisar revoluționar al

Basarabiei. Astfel, a putut să-și rezerve un rol de seamă în Republica Moldovenească și în perioada ce-a urmat, a fost numit în România ministru și primar de Chișinău, de data aceasta trecând drept reprezentant al clasei boierești. Nu cunoștea bine limba literară românească, încât a rămas de pomină prin anecdota despre puțurile de apă din Chișinău...”

În 1917, este numit de Guvernul Provizoriu comisar gubernial al Basarabiei, înlocuindu-l în acest post pe Constantin Mimi. Fiind comisar al guvernului provizoriu, dar și intuind corect că linia politică a Basarabiei va duce la autonomia provinciei și poate chiar la ieșirea sa din componenta Federației Ruse, Vladimir Cristi preferă să stea în centrul evenimentului. Declarațiile lui politice încep să capete un contur național clar pe măsură ce evenimentele din Rusia arată că federalizarea imperiului este inevitabilă. Pe de altă parte, principalii eroi ai scenei politice de la Chișinău erau protagoniștii Mișcării naționale: Ion Pelivan, Pan Halippa, Teofil Ioncu, Paul Gore, Vladimir de Hertza, care puneau înaintea de toate problema națională. Zilele guvernului provizoriu erau numărate și ca să nu se pomenească scos definitiv din circuitul politic, el a acceptat să fie membru al Sfatului Țării cu mandat validat de la 21.XI.1917 până la 6.XII.1917. A fost ales deputat în Sfatul Țării din partea Congresului al III-lea al delegaților țărani, aleși de comunele tuturor județelor Basarabiei; membru al Comisiei de Luptă contra Anarhiei și de Aprovizionare; membru al Comisiei de Declarații și Statute.

Sfatul Țării, ținând cont de spiritul lui organizatoric, de relațiile pe care le avea în Ucraina și în Rusia, l-a delegat

imediat în guvernul Republicii Moldovenești, unde i s-a încredințat postul de director general la Interne. Ca importanță, acest post concurea doar cu două posturi - cu cel al prim-ministrului și cu cel al ministrului de externe.

De ce era atât de important rolul lui Vladimir Cristi? În momentul, în care în Basarabia a fost desființată poliția țaristă și au început să fie create detașamentele miliției populare, s-a resimțit un val puternic de criminalitate. Amplificarea acestei mișcări se datora, în mare parte, și armatei ruse, care părea să atace populația orașelor și satelor din Basarabia. Numai persoanele cu o fermitate de neclintit puteau stăvi acest val de criminalitate. Vladimir Cristi era exponentul unei asemenea categorii de oameni.

La 27 martie 1918 a votat Unirea Basarabiei cu România. Iar după Unire a fost un politician activ: deputat în Parlamentul României și ministru pentru Basarabia în guvernul lui N. Iorga (1931-1932).

În perioada 1938 – 1940, a fost primar al Chișinăului, perioada fiind cea mai dificilă, când au fost suspendate activitățile partidelor politice. În acea perioadă s-a format, din ordinul regelui Carol al II-lea, partidul Frontul Renașterii Naționale, în care erau obligați să se înscrie toți funcționarii. Și un politician de formație democrată, cum era Vladimir Cristi, trebuia să execute acest ordin.

Momentul aflării lui în fruntea primăriei era tensionat și de faptul că înaintea lui primăria fusese condusă de un adept al Gărzii de Fier și numirea lui în post s-a făcut după trei luni de conducere gardistă.

La momentul ultimatumului sovietic n-a avut ezitări

să rămână în Basarabia sau să plece peste Prut. A fost comisar al guvernului provizoriu, a reușit să scoată Basarabia din cadrul Ucrainei și chiar să voteze Unirea. Asemenea gesturi autoritățile sovietice nu le-ar fi iertat. Ceea ce s-a întâmplat ulterior confirmă această afirmație.

În 1940, Vladimir Cristi s-a refugiat în România, apoi în 1944 - în Austria. Când încearcă să-l contacteze pe Argetoianu, care se afla în Elveția, cade într-o cursă și este arestat de N.K.V.D. și dus în U.R.S.S. Apoi este adus în România.

A decedat în 1956, la închiisoarea Văcărești din București.

Omul, care avea în patrimoniul său distincții și rusești și românești: ordinele Sf. Vladimir, Sf. Gheorghe (rusești), Meritul Cultural, Ferdinand în grad de Comandor, Coroana României, Steaua României în grad de Ofițer, Medalia Aviației, a dispărut de pe firmamentul istoriei ca un anonim.

Prin intermediul Ninei Bogos-Manuilă am vrut să intru în legătură cu unicul moștenitor al lui Vladimir Cristi, fiul Alexandru, care locuia la București, dar care din cauza bolii a refuzat să ne întâlnim. De fapt, îi evită pe toți, cu excepția vechilor colegi de liceu și de facultate. În felul acesta, nu mi-a permis să aflu nimic nou din biografia tatălui.

La Cimitirul Central din Chișinău, pe una din aleile laterale, sunt cinci morminte ale familiei Cristi. În Basarabia ele au rămas ca mărturie ale destinului tragic al neamului nostru. De fapt, istoria păstrează doar informațiile de care are strictă nevoie, restul încredințează fără regrete anonimatului...

**Din volumul „Basarabia necunoscută”,
de Iurie COLESNIC**

În Moldova este stimulată dezvoltarea robototehnicii

În Republica Moldova robototehnica este dezvoltată în cadrul proiectului USAID CEED II. Managerul proiectului, Serghei Botezatu, a relatat că utilizarea primelor două cabinete pentru studierea robototehnicii a costat \$40 mii.

„Cu un an în urmă am fost în Armenia, unde a fost lansat un proiect similar. Tot atunci, am decis să realizăm proiectul în Moldova. Primul Roboclub s-a deschis în primăvara anului 2014, la „Artico”, la care participă peste 700 de copii. Acum, al doilea - la Colegiul politehnic din Chișinău”, a menționat managerul proiectului. Potrivit spuselor directorului colegiului, Vasile Vrâncianu, studierea robototehnicii acum are loc facultativ, dar posibil, în curând, va deveni o disciplină de bază.

„Colegiul întotdeauna a susținut tinerii, specialitățile legate de tehnică sunt acum actuale. Și mulți dintre absol-

venții noștri se angajează în companii IT”, a spus directorul.

Proiectul prevede, de asemenea, cooperarea cu alte licee din capitală, unde în curând vor apărea secții similare.

Directorul general al „Starnet”, Alexandru Macedon, partenerul proiectului, a spus că compania ajută financiar la utilizarea acestor secții în licee.

Asemenea Robocluburi au fost deschise deja la liceele „Ion Creangă” și „Mihai Greuc”. Urmează, ca până la sfârșitul anului astfel de secții să fie inaugurate în liceele „Orizontul” și „Mircea Eliade”. În aceste scopuri, compania „Starnet” a alocat, în total, 250 mii de lei.

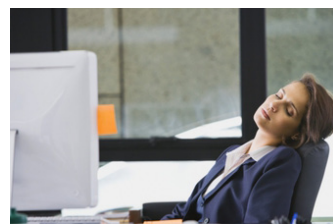
Scopul principal al proiectului „Creșterea Competitivității și Dezvoltarea Întreprinderilor II” (CEED II), finanțat de Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), este de a ajuta întreprinderile moldovenești să concureze cu succes pe piața locală și internațională. Direcțiile-țintă ale proiectului CEED II sunt: accesorii de modă, mobilier și bunuri de uz casnic, tehnologia informației (IT), industria de cusut/textile, vin și turism.

că 10% dintre salariații cei mai eficienți luau pauze regulat, iar la campionii productivității ele durau 17 minute la 52 de minute lucrare.

Este vorba însă de o adevărată pauză și o adevărată odihnă, nu de 17 minute petrecute pe Facebook sau într-o conversație cu colegul despre necazurile de la serviciu. Salariații de la Draugiem Group se relaxează în cel mai bun sens al cuvântului: se plimbă, citesc sau vorbesc, dar nu despre activitatea lor profesională.

Nu se știe dacă regula de 52 + 17 minute este cea mai bună (nu la toate locurile de muncă se poate aplica),

dar oricum sunt necesare pauze regulate pe parcursul zilei, fie și numai pentru

că oamenii nu sunt la fel de concentrați pe tot parcursul zilei.

În iunie 2013, un studiu britanic realizat de cercetători de la London Offices și publicat de site-ul Daily Mail arăta că cea mai scăzută productivitate se înregistrează în jurul orei mesei de prânz.

Cine a inventat pixul?

Pixul, așa cum îl cunoaștem astăzi, a fost inventat în anul 1938 de către un jurnalist maghiar de origine evreiască, pe nume Laszlo Biro. În prima parte a decadelor anilor 1930-1940, în timp ce lucra ca jurnalist și artist, Laszlo Biro a

observat că cerneala folosită la imprimarea ziarelor se usca mult mai repede decât cea a unui stilou clasic, ceea ce constituia un avantaj pentru scriitori. În plus, cerneala pentru tipar era mult mai rezistentă la contactul cu apa, comparativ cu cerneala din călimările pentru alimentat stilouri. Din nefericire, cerneala de tipar era mult prea groasă și avea o compoziție păstoasă care o împiedica să se scurgă de-a lungul peniței dacă ar fi fost introdusă

în rezervoarele stilourilor.

După ce a studiat și cercetat această problemă, Biro a venit cu o idee genială. Jurnalistul a proiectat un fel de peniță tubulară care avea în vârf o bilă de dimensiuni foarte mici, bilă, care odată ce pixul, era presată pe hârtie pentru a scrie. Bila se rotea în jurul vârfului întinzând pe hârtie cerneala cea păstoasă.

Principiul mecanic din spatele acestei invenții datează încă din anul 1888, când a fost patentat de un anume John J. Loud, care proiectase însă un instrument pentru lipit cleiul pe spatele timbrei poștale. Cu toate acestea, patentul respectiv nu a fost exploatat din punct de vedere comercial, iar mai târziu Laszlo Biro a inventat același instrument fără să știe de cercetările anterioare.

Laszlo Biro și-a aplicat patentul în Argentina, pe data de 10 iunie 1943, dată la care putem spune că s-a născut pixul modern. Patentul pixului a fost cumpărat în premieră de către British Royal Air Force.

Care este ritmul ideal de lucru

Ecuția magică pentru o bună productivitate la locul de muncă ar fi 52 de minute de lucru și 17 minute de pauză.

După câteva ore consecutive de lucru, se recomandă o pauză a creierului pentru a putea continua eficient. Este ceea ce se numește a lu-

cra inteligent. Metoda a fost dovedită concret de firma letonă Draugiem Group.

Cu ajutorul DeskTime, soft comercializat de firmă, s-a urmărit ce făceau salariații la calculator în aplicații considerate „productive”, „nproductive” sau „neutre”. Rezultatul a fost,

Pe 9 decembrie, curent, de Ziua Internațională Anticorupție, la Chișinău au demarat lucrările Conferinței Naționale Anticorupție cu genericul „**Rupeți lanțul corupției**” (ediția a X-a) care s-a desfășurat pe parcursul a trei zile. Pe agenda de lucru a conferinței au fost înscrise mai multe subiecte de stringentă actualitate precum: *percepția corupției și mesajele politice, rezolvările politice ale problemei, angajamentele anticorupție ale Republicii Moldova, controlul averilor și intereselor private, expertiza anticorupție, evaluarea riscurilor de corupție, testarea integrității profesionale, investigarea cazurilor de corupție la nivel înalt etc.*

În debutul conferinței, au fost dezbătute subiecte de o conotație generală privind **independența, instrumente legale și voința politică**. Potrivit directorului CNA, Viorel CETRARU, „**Combaterea corupției rămâne a fi condiția principală pentru ca țara noastră să se bucure în continuare de sprijinul partenerilor de dezvoltare. În acest context, responsabilitatea morală pusă în sarcina CNA este imensă,**

deoarece tocmai instituției noastre îi revine rolul de a face diferența. Din acest motiv, consider că orice susținere financiară a țării noastre trebuie să fie condiționată de progrese concrete în domeniul anticorupției, fiind asigurată la modul cel mai serios independența reală a instituțiilor care se ocupă de acest domeniu.”

În discursul său, șeful CNA a mai spus că reformarea con-

Conferința Națională Anticorupție „Rupeți lanțul corupției”

ceptualizată a CNA, în anul 2011, de către experții Misiunii Uniunii Europene de Consiliere la Nivel Înalt, deținea un potențial real de realizare a scopului propus de partenerii europeni: crearea unei agenții anticorupție suficient de independente pentru a desfășura anchete în privința demnitarilor sus-puși. „Noi am demonstrat, la acea etapă, că acest concept a fost unul eficient, fapt care a permis CNA, într-un timp scurt, să pornească urmărirea penală în privința mai multor funcționari de nivel înalt: miniștri, conducători de agenții, judecători, deputați. La ora actuală majoritatea acestor dosare sunt la etapa de examinare în instanțele de judecată, iar pe unele dintre cazuri au fost pronunțate deja sentințe de condamnare”, a punctat Cetraru.

Directorul Centrului a invocat mai multe motive atât de ordin politic, cât și legislativ, care au redus vizibilitatea CNA,

dar care nu au fost în măsură să stopeze mersul investigațiilor. Astfel, în 11 luni ale anului 2014, au fost expediate în instanță 237 cauze penale, din 560 pornite în această perioadă. În dosarele CNA figurează judecători, șefi de agenții, reprezentanți ai instituțiilor de drept, din educație, sănătate, conducători din cadrul inspectoratelor fiscale, din sistemul bancar etc.

Prezent la ședință, Pri-

mul-Ministru, Iurie LEANCĂ, a dat asigurări că va sprijini eforturile anticorupție ale CNA, menționând că instituțiile statului trebuie să activeze într-un ritm mai alert în conformitate cu legislația în vigoare. Domnia sa a confirmat că Republica Moldova și-a asumat un șir de angajamente față de partenerii de dezvoltare, unul dintre cele mai importante fiind eradicarea fenomenului corupției.

În ziua următoare, conferința a continuat la Comisia Electorală Centrală. Subiectele discutate în cadrul atelierului de lucru „*Corupția și politicul*” au vizat finanțarea partidelor politice în Republica Moldova, utilizarea resurselor financiare și administrative în campaniile electorale, dar și recomandările Studiului Sistemului Național de Integritate cu privire la partidele politice.

În paralel, problemele legate de deficiențele semnalate de ofiterii de urmărire penală și procurorii anticorupție în procesul de investigare a infracțiunilor de corupție și conexe au fost dezbătute în cadrul unui atelier de lucru, găzduit de CNA.

Totodată, au fost prezentate rapoarte privind „*Rolul organelor de drept și justiției în relevarea actelor de corupere activă*”, „*Deficiențele în procesul controlului și sancționării conflictelor de interese și a averilor nejustificate*”, „*Revizuirea cadrului legal de activitate al Comisiei Naționale de Integritate*”, „*Mo-*

delele internaționale de aplicare a măsurii confiscării”, „*Implementarea Convenției civile a Consiliului European privind corupția*”.

Cu prilejul acestui

eveniment, CNA s-a aliniat campaniei internaționale, promovate sub egida ONU, „**Rupeți lanțul corupției**”, lansând mai multe activități de sensibilizare a cetățenilor privind riscurile corupției. Cincizeci de panouri, cu diferite mesaje anticorupție, au fost montate în raza Capitalei, vizând cele mai afectate domenii: justiția, sănătatea, educația, pădurile, apa, drumurile. **Oamenii sunt îndemnați să rupă lanțul corupției prin denunțarea acestuia la Linia națională anticorupție - 0 800 55555.**

Model de atitudine civică și implicare activă în combaterea fenomenelor antisociale a demonstrat interpretul autohton Marin Kapushon Crețu, care a lansat o nouă piesă cu mesaje de mobilizare, în care îndeamnă tânăra generație să nu fie indiferentă față de ilegalitățile care le devin cunoscute, dar să le denunțe la Centrul Național Anticorupție.

Într-o formă absolut inedită, versurile refrenului sugerează că atât luarea de mită, cât și darea de mită sunt infracțiuni pedepsite penal: „**Dacă ai dat / Dacă ai luat / Dacă știi cine-a luat și n-ai sunat/ Ești infractor oricum// Ești obligat să zici// Sună la 0 800 cinci de 5!**

Artistul a devenit cunoscut în Republica Moldova pentru piesele sale în stil rapp, popularitatea acestuia crescând, în special, după prestația sa la concursul talentelor din România.

Serviciul de presă CNA

Peștera „Emil Racoviță” este cea mai mare peșteră carstică din Republica Moldova, fiind a 13-a ca lungime (92 de kilometri) în Europa (a 3-a printre peșterile de ghips) și a 26-a în lume. Este situată în apropierea localității Criva, raionul Briceni. A fost descoperită în anul 1959, în urma unei explozii în cariera de ghips, dar cercetările științifice au început abia în 1977. Până în 1991 avea denumirea Cenușăreasa, fiind apoi redenumită în cinstea ilustrului speolog român, Emil Racoviță.

După ce golurile subterane au fost eliberate de ape, acestea au fost cercetate de speologi. Ulterior, aici a fost inaugurată o sală de expoziție, unde fiecare doritor poate modela din lut diferite figuri, începând de la cele hazlii și terminând cu sculpturi serioase etc. În centrul sălii se află Cenușăreasa

în dimensiuni naturale. Au fost descoperite și alte săli enorme, denumite mai apoi „Sala Cenușăresei”, „Sala cu coloane”, „Sala Daciei”, „Sala de o sută de metri” și multiple galerii, care

formează adevărate labirinturi subterane, în care este foarte ușor să te rătăcești și este foarte greu să găsești unica ieșire.

Este de remarcat, în acest sens, faptul că cercetătorii peșterii au împărțit-o convențional, începând de la intrare, în 18 regiuni, care diferă între ele prin diverși parametri. Pot fi enumerate regiunile Rătăciților, Perspectivelor, Sala Speologilor, Sala Mai, Sala Centrală, Sala de vest-Anaconda, Sala Veselă, Regiunea Cașcavalului Olandez, Sala Geochimică, Vestul Sălbatic, Sala Metropolitană, Sala Lacului, Sala Gotică, Sala de Est, Sala Orientală etc.

Cea mai voluminoasă și mai impresionantă este Sala Gotică. Lungimea pasajelor regiunii constituie circa 4,0 km. Este cea mai încăpătoare și spațioasă parte a peșterii. Cea mai largă extindere e cea din Sala Dinozaurilor din centrul regiunii. Împreună cu marile galerii adiacente, acesta este cel mai mare fragment al spațiului peșterii. Regiunea Lacului, la fel, este mare, se distinge prin prezența depresiunilor, în care s-au format lacuri nu foarte adânci - Nautilus, Fragmente, Crocodilul.

În total, în peșteră, sunt aproximativ 20 de lacuri, cele

mai neobișnuite dintre ele fiind Lacul Albastru și Labirintul Verde.

După geneză, peștera „Emil Racoviță” este o peșteră de dizolvare, tipul rețelelor ei fiind determinat de regimul de curgere a apei în subteran. O asemenea proveniență o au cele mai importante și variate peșteri din lume. Dimensiunile (dezvoltarea) rețelei speologice depășind 50 km, permit ca, în conformitate cu clasificția adoptată, peștera „Emil Racoviță” să fie considerată foarte mare sau chiar gigantică. Peștera se află la adâncimea de la 5 până la 50 m, distanța între

punctele extreme ale rețelei speologice depășește 1250 m.

Încă una din caracteristicile inexplicabile ale peșterii „E. Ra-

coviță” constă în faptul că toate sălile și galeriile subterane sunt acoperite din abundență cu un sloi de lut gingaș de cele mai diferite nuanțe: verde, albastru, roșu, negru, alb etc. Pe unele traseuri subterane speologii-amatori au confecționat niște figurine neobișnuite din lut, care servesc în același timp și drept indicatoare spre cele mai interesante săli și galerii.

Vizitarea peșterii „Emil Racoviță” este posibilă în grupuri mici, însoțite de un ghid-speolog experimentat. Fiecare participant la expediție trebuie să fie dotat cu echipament speologic.

Abonarea 2015

Continuă abonarea pentru anul 2015 la revista științifico-metodică trimestrială **„ADMINISTRAREA PUBLICĂ”** și la ziarul **„FUNCȚIONARUL PUBLIC”**, publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista **„Administrarea Publică”** apare trimestrial.
Costul unui abonament:
3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul **„Funcționarul Public”** apare de 2 ori pe lună.
Costul unui abonament:
3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție
Ion AXENTI - secretar responsabil
Sergiu PÎSLARU - redactor
Vitalie NICA - redactor

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.
Ziarul apare de două ori pe lună.
Indice 67919.
Coli de tipar 1,5. Tiraj: 370.
Dat la tipar 12.12.2014

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică